

El repte del 'nosaltres'. La caritat en les relacions per superar diferències

El Papa sempre ens convida a ser constructors de nous vincles socials. Per a això, és imprescindible que, a més de predicar l'Evangelí, intentem personalment ser un autèntic testimoni de caritat cristiana.

06/07/2022

«Vosaltres sou la llum del món» (Mt 5, 14), va dir Jesús en un dels seus primers discursos, des del cim d'una muntanya. Era un repte ambiciós per als seus oients, que difícilment haurien sortit de Palestina i que en molts aspectes no eren millors que altres pobles de l'entorn. Com podien il·luminar tothom? El Papa Francesc també ha recordat en alguna ocasió que els batejats estem cridats a ser al món «un evangeli vivent», a assaonar tots els ambients amb «una vida santa», amb «el testimoni d'una caritat genuïna».^[1] En els nostres dies, la seva proposta adquireix una rellevància especial en considerar que els cristians, en alguns llocs del món, són una *immensa minoria*, com passava en els primers temps de l'Església: per a molts homes i dones del segle xxi, la relació amb un catòlic que viu la seva fe serà de vegades l'única oportunitat d'aproximar-se a l'Evangeli. Això suposa una oportunitat enorme. A

més, tenim una garantia: la llum que aspirem a transmetre als altres no és nostra, sinó de Déu.

Aquesta llum té a veure, certament, amb el contingut d'un missatge que ens agradaria estendre al món; però també —i no és menys important— amb el mitjà que el transmet i amb la manera de fer-ho. Tots dos aspectes estan intrínsecament units, l'un influeix en l'altre: la nostra condició de deixebles de Jesús es manifesta alhora en el *què* i en el *com*. Sabem bé que el cristianisme no és pur coneixement, no consisteix en un saber teòric ni en una suma de lectures: és, sobretot, una manera de ser al món i de relacionar-se amb els altres que té el seu origen en la trobada amb Jesucrist. Implica un afany pràctic que, quan sorgeix d'aquest diàleg interior amb Déu, acaba interpel·lant les persones properes. Sant Josepmaria el va resumir en un dels punts inicials de

Camí: «Tant de bo que el teu capteniment i la teva conversa fossin tals que tothom, en veure't o sentir-te a parlar, pogués dir: aquest llegeix la vida de Jesucrist».^[2]

Per això, la formació cristiana no busca una simple erudició doctrinal, sinó conformar-nos amb Jesús. Així estendrem la bona notícia a través de les nostres paraules i, especialment, amb la nostra vida, com ell mateix va fer. Aquesta manera d'espavilar-nos en el món no és aliena a la convivència amb els altres homes, inclosos, com és lògic, els que poden semblar més llunyans. El plantejament de Jesús és magnànim, fins i tot revolucionari, suposa una de les grans novetats de l'Evangelí: «Estimeu els vostres enemics, feu bé als qui us odien; beneïu els qui us maleeixen, pregueu pels qui us calumnien» (*Lc 6, 27-29*). Sempre ens podrem mirar en aquest missatge i

examinar fins a quin punt l'hem fet nostre.

La diferència és un regal

Totes les persones som diferents. Ens distingim en l'aspecte físic, la veu, la forma de pensar, la manera d'interpretar la llibertat, les solucions que proposem als conflictes de l'existència, fins i tot en la manera d'entendre la humanitat o la mateixa vida. Davant d'aquesta realitat, la nostra actitud no és simplement la de tolerar la diferència, resignar-s'hi, acceptar-la com si fos un mal inevitable. Aquesta diversitat ha estat volguda per Déu i, per tant, és una riquesa, una manifestació de la seva infinitud. Les diferències formen part de la grandesa de la creació, ens en podem beneficiar i ho hem de fer. Estimant els altres tal com són, els estimem com els estima Déu. Hem sentit dir tantes vegades que l'amor de Déu és

incondicional que potser l'abast de l'adjectiu s'ha pogut diluir una mica. Tanmateix, es tracta d'un repte decisiu: l'amor de Déu supera i desborda totes les nostres condicions, per molt raonades que ens semblin. Per això es converteix també en un repte, en una crida perquè estimem incondicionalment, sense prejudicis, sense antecedents, sense excepcions, sense inèrcies de cap mena.

Aquest afany ens conduirà a evitar el risc de passar subtilment del «soc diferent» al «soc millor», a allunyar la temptació de convertir-nos en el criteri per mesurar els altres, un perill freqüent en tota mena de grups humans, des d'un cercle d'amics fins a tota una nació. Aquest «soc el millor» pot induir certa superioritat moral que augmenta les distàncies entre persones fins a crear de vegades fronteres impermeables. En canvi, sant Josepmaria, pensant en

l'esperit de l'Opus Dei, va predicar sempre que «la missió sobrenatural que hem rebut no ens porta a distingir-nos ni a separar-nos dels altres; ens porta a unir-nos a tothom, perquè som iguals que els altres ciutadans de la nostra pàtria».^[3] A més, sempre és possible descobrir en el proïsme qualitats que ho fa millor que nosaltres. «Ho va dir amb claredat sant Tomàs d'Aquino, una de les ments més prodigioses de la història de la humanitat: “En qualsevol home hi ha algun aspecte per al qual els altres el poden considerar superior”. Sempre hi ha algú que d'alguna manera ens supera i de qui podem aprendre».^[4]

Decidir-se a buscar l'altre

Els algoritmes de les xarxes socials — la fórmula que selecciona la informació que rebem— generen una tendència a buscar, a promoure, a compartir i a consumir només

notícies, comentaris o interpretacions que avalen les nostres idees. Això moltes vegades ens pot portar a infravalorar o a ignorar opcions alternatives o experiències diferents de la nostra. El Papa Francesc ens ha posat en guàrdia davant d'aquest perill: «El funcionament de moltes plataformes sovint acaba per afavorir el trobament entre persones que pensen de la mateixa manera, obstaculitzant la confrontació entre les diferències. Aquests circuits tancats faciliten la difusió d'informacions i notícies falses, fomentant prejudicis i odis».[5]

Sempre és més còmode rebre permanentment confirmacions del que pensem. La inèrcia ens allunya dels dubtes en qüestions opinables, apaga el nostre esperit crític. A tots ens costen les *converses difícils*, no sempre ens trobem còmodes quan abandonem la seguretat del que ens

és conegut. Per això, el camí per trobar l'altre requereix una decisió personal, una actitud proactiva. Buscar junts la veritat a través del diàleg, del coneixement mutu, «és un camí perseverant, fet també de silencis i de sofriments, capaç de recollir amb paciència la llarga experiència de les persones i dels pobles». ^[6]—

En aquest diàleg, els cristians tenim clar que no es tracta de canviar el missatge de Crist ni de confrontar-lo retòricament amb altres propostes a la cerca d'un punt mitjà conciliador. Seria trampós enfrontar el *què* i el *com* en una lluita teòrica. Els cristians volem *viure* el missatge de Crist en la seva integritat, adquirir una nova manera de ser: aquesta és una premissa substancial de la nostra missió. Per això estem oberts a conèixer, valorar i aprofitar l'experiència dels altres.

Aquesta aspiració es pot complicar quan les persones que pensen de manera diferent adopten actituds hostils. El desenllaç de la vida terrenal de Jesús pot ser un mirall per mirar-nos quan ens inquietin els dubtes. En la seva passió i en la seva mort descobrirem que aquesta incomprensió no ens hauria de preocupar més del necessari.

L'asimetria que el cristià assumeix en convida d'aquesta manera, en convida des de la creu, encarna el discurs del Senyor sobre l'amor als *enemics*. Més encara, aquesta desproporció en el tracte que donem als altres pot ser una manifestació específica del cristianisme. En paraules del mateix Jesús: «Si estimeu els qui us estimen, qui us ho ha d'agrar? També els pecadors estimen aquells qui els estimen» (cf. *Lc* 6, 32-33). Això també ho podem aplicar als qui ens comprenen —o comprenem— menys i a les persones

el tracte amb les quals se'ns pot fer una mica més difícil.

Jesús acull la samaritana

És raonable imaginar una sintonia creixent de Jesús amb els apòstols així que passen els mesos junts: són els seus amics, les persones més properes, les més favorables a la seva missió. Però també van apareixent en els evangelis altres homes i dones aliens als interessos, a la geografia i a l'estil de vida dels dotze. Per exemple, la samaritana. El diàleg que Jesús manté amb ella és un dels més extensos de l'Evangeli. És una conversa que a Jesús li serveix per reduir ràpidament les distàncies que els separen. Mentre Pere i els altres busquen alguna cosa per menjar, ell demana aigua a la dona i inicia una conversa en la qual ràpidament desfà els seus prejudicis i barreres. Les paraules del Mestre sacsegen l'ànima de la samaritana i, quan

s'acomiadon, ella se sent impulsada a compartir el seu descobriment amb tothom: «Llavors la dona deixà la gerra i se'n va anar al poble a dir a la gent: veniu a veure un home que m'ha dit tot el que he fet. No deu ser el Messies?» (Jn 4, 28-29). S'havia convertit en una dona apòstol de qui Déu es va servir perquè molts samaritans creguessin en Jesús.

La relació del Senyor amb la dona samaritana enclou un ensenyament eloqüent: no hem de descartar ningú. Les distàncies entre tots dos eren evidents, però el desenllaç del relat evangèlic ens anima a portar fins a Déu persones que ens poden semblar poc afins. Jesús va transformar ràpidament en un *nosaltres* aquella trobada única. De vegades, les diferències amb altres persones o els judicis precipitats que en fem es posen de manifest després d'una simple conjunció adversativa: «és bon treballador, *però...*», «és molt

generosa amb el seu temps, *però...*», «és d'un tracte força agradable, *però...*». El *però* serà sovint inevitable, de vegades simplement reflectirà alguna situació externa. Hem d'estar atents per no convertir-lo en una excusa per mantenir la distància amb l'altre.

A l'hora de desfer nusos, pensar en la família d'un mateix aporta una clau que potser hem experimentat en primera persona. Els llaços especialíssims que ens uneixen als nostres pares, germans o fills proporcionen un sentit diferent d'aquest *però*. El que abans suposava una objecció, fins i tot una trinxera, ens serveix per unir, ens aporta una raó lògica per no descartar ningú. Podem tenir una diferència o una altra amb una persona, fins i tot d'una entitat considerable, *però* és el meu germà», *però* és la meva filla», «*però* és el meu pare». D'alguna manera, la caritat consisteix a aplicar

aquest criteri en altres àmbits. En el cas de la samaritana, Jesús va transformar el *però* en un *a més*. Un cristià és algú que acull. I la seva acollida té més sentit amb els que venen de més lluny. «Nosaltres, intentant —dins de la nostra poquesa— imitar el Senyor, tampoc “no excloem ningú, no apartem cap ànima del nostre amor en Jesucrist. Per això haureu de conrear una amistat ferma, lleial, sincera —és a dir, cristiana— amb tots els vostres companys de professió: més encara, amb tots els homes, siguin quines siguin les seves circumstàncies personals”». ^[7]

El «gir copernicà» de l'amor

En aquest afany per bastir ponts i estrènyer les relacions amb persones diferents, l'alegria dels cristians pot suposar un avantatge decisiu. «Guanyar en afabilitat, alegria, paciència, optimisme, delicadesa, i en

totes les virtuts que fan amable la convivència, és important perquè les persones es puguin sentir acollides i ser felices».^[8] Una persona alegre interpel·la amb la seva vida, sense necessitat de justificacions teòriques prèvies. Benet XVI considera que «la força amb què la veritat s'imposa ha de ser l'alegria, que és la seva expressió més clara. Per ella haurien d'apostar els cristians i en ella haurien de donar-se a conèixer al món».^[9] Per això, en cert sentit, l'alegria és una responsabilitat en aquest món agitat i canviant. La paciència és igualment necessària, sobretot amb persones que poden presentar una actitud una mica hostil. «Oferir la nostra amistat de manera autèntica pressuposa la capacitat d'arriscar, ja que hi ha la possibilitat que no siguem corresposts».^[10] I, unit a la paciència, també és imprescindible el respecte, que «no és una resignació educada davant els defectes dels altres, amb la

qual ens quedem protegits darrere del nostre mur de defensa, sinó un port proper, comprensiu, magnànim, que ens permet mirar de debò als ulls a cadascú».^[11]

Les manifestacions anteriors s'engloben dins de la caritat, que és el tret fonamental en la nostra relació amb els altres. Ja ho va experimentar sant Pau: «Si tingués el do de profecia i penetrés tots els designis amagats de Déu i tot el coneixement, si tingués tanta fe que fos capaç de moure les muntanyes, però no estimés, no seria res» (1 Co 13, 2). També Benet XVI va parlar del «gir copernicà de l'amor» que consisteix a entrar en una nova dimensió de la caritat: Déu ens estima no perquè nosaltres siguem bons o reunim algun mèrit, sinó perquè ell és bo. La imitació de Crist en aquest aspecte ens permetrà estimar no només un petit cercle de persones, sinó tots els homes i dones

que Déu ha posat al nostre camí. Mai no serem del tot conscients del fruit d'aquesta actitud: mai no sabrem fins a quin punt la proximitat, l'afecte, la paciència i el respecte van activar desitjos magnànims en les persones que es van anar creuant en la nostra vida. Tanmateix, tenim el convenciment que, per ser llum del món, no hi ha cap *estratègia* de transmissió possible al marge de la caritat. Sant Josepmaria ho va sintetitzar: «Del fet que tu i jo ens portem com Déu vol —no ho oblidis—, en depenen moltes coses grans».

[12]

* * *

Vivim temps propicis per a la magnanimitat: el Papa Francesc s'ha servit de la paràbola del bon samarità per recordar-nos que hem de ser «constructors d'un nou vincle social»,^[13] per fer que ens adonem que cada dia ens enfrontem a

«l'opció de ser bons samaritans o indiferents viatjants que passen de llarg».^[14] L'exemple d'aquell únic caminant que es va aturar quan va veure un home malferit a la cuneta ens recorda que «avui estem davant la gran oportunitat de manifestar la nostra essència fraterna, de ser altres bons samaritans que carreguin sobre si el dolor dels fracassos, en comptes d'accentuar odis i ressentiments».^[15] El bon samarità és un missatge vivent, mostra la identificació entre el *què* de la seva ànima i el *com* dels seus actes.

Alguna vegada els prejudicis i les barreres poden semblar insalvables. Tanmateix, hi ha un recurs molt eficaç per desactivar rancors o actituds irreductibles: l'oració. Resar per una persona amb fe i constància ens hi uneix d'una manera especial i ens apropa a la proposta citada de l'evangeli: resar pels enemics ens ajuda a no tenir-los, ens canvia la

mirada sobre qualsevol persona, també sobre les que potser ens poden resultar incòmodes. Sant Josepmaria encomanava diàriament a Déu en la Santa Missa als qui li havien fet mal en algun moment.^[16] És un plantejament que apareix resumit en un punt de *Forja*: «Considera el bé que han fet a la teva ànima els qui, durant la teva vida, t’han empipat o han tractat d’empipar-te. —N’hi ha que els anomenen enemics, a aquesta gent. Tu, tractant d’imitar els sants, encara que sigui només en això, i donat que ets ben poca cosa per tenir o haver tingut enemics, anomena’ls ‘benefactors’. I resultarà que, a força d’encomanar-los a Déu, els tindràs simpatia».^[17]

Javier Marrodán

[1] Francesc, *Ángelus*, 9.02.2014.

[2] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 2.

[3] Sant Josepmaria, *Carta* 1, núm. 5a.

[4] Isabel Sánchez, *Mujeres brújula en un bosque de retos*, Planeta, Barcelona, 2020, p. 159.

[5] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 45.

[6] *Ibídem*, núm. 50.

[7] Mons. Fernando Ocáriz, Carta pastoral, 1.XI.2019, núm. 7. El text que hi ha entre cometes i que apareix dins de la cita pertany a la carta 18 de sant Josepmaria.

[8] *Ibídem*, núm. 10.

[9] Benet XVI, *Opera Omnia*, vol. 11, part C, XI, 4.

[10] Mons. Fernando Ocáriz, Carta pastoral, 1.XI.2019, núm. 12,

[11] «Con el cariño en la mirada», a: www.opusdei.org.

[12] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 755.

[13] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 66.

[14] Ibídem, núm. 69.

[15] Ibídem, núm. 77.

[16] Cf. Xavier Echevarría, Carta pastoral, 1.IV.1999.

[17] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 802.

EPUB Document generat automàticament des de <https://opusdei.org/es-es/article/el-desafio-del-nosotros/> (8.06.2022)

.....

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/el-repte-del->

nosaltres-la-caritat-en-les-relacions-per-
superar-diferencies/ (15/03/2026)